

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Наукова робота з історії української мови у школі і ВНЗ

Вибіркова

Освітньо-професійна програма Українська мова та література

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробник:

д. філол. н., проф. Скаб М. С.

Профайл викладача (-ів) http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=642

Контактний телефон 0372584800

E-mail: ms.skab@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації Очні консультації: вівторок 14.30 – 15.30

Онлайн-консультації: за домовленістю

Силабус
з навчальної дисципліни
Спецкурс «Наукова робота з історії української мови у школі і ВНЗ»
Кафедра історії та культури української мови

Загальна інформація про навчальну дисципліну:

назва «Наукова робота з історії української мови у школі і ВНЗ»

форма навчання денна/заочна,

семестр 7,

кредитів (3 / 90 год.),

Лекції – 16 год.

Практичні – 30 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна – 56 год.

П.І.П. викладача, який веде лекції:

П.І.П. викладача, який веде практичні заняття: Скаб М.С..

1. Короткий опис навчальної дисципліни:

Завданнями семінару є організувати і забезпечити системну і систематичну роботу студентів над власними курсовими роботами, підготувати їх до організації наукової роботи школярів у школі та у системі МАН.

Метою навчального курсу є:

- Ознайомлення студентів з основами науково-дослідницької роботи:
- вироблення у студентів умінь і навичок здійснення власної науково-дослідницької роботи
- вироблення у майбутніх вчителів умінь і навичок організації науково-дослідницької роботи школярів і керування нею.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання і практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання, сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних проблем;

ЗК 4. Здатність засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з поважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини, ідеї збереження миру;

ЗК 5. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 10. Здатність самостійно аналізувати, здійснювати науковий пошук;

ЗК 13. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

Фахові компетентності (ФК)

ФК 2. Демонструвати знання основних положень і концепцій у сфері теорії та історії мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, теорії комунікації, філологічного аналізу й інтерпретації тексту, уявлення про історію, сучасний стан і перспективи розвитку філології;

ФК 5. Розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови;

ФК 12. Володіти сучасними методами отримання науково-бібліографічної інформації;

ФК 15. Здатність володіти однією з іноземних мов, використовувати у практичній діяльності знання однієї зі слов'янських мов, знати основи латинської та старослов'янської мов.

ФК 18. Знання теорій української фонетики, фонології, морфології, лексикології, фразеології, лексикографії, синтаксису; вміння інтерпретувати та обґрунтувати думки різних дослідників з певної проблеми;

ФК 19. Знання історії виникнення слов'янської писемності, основних процесів виникнення, формування і становлення української мови, вміння добре і правильно читати давні тексти писемних пам'яток і вдало перекладати їх на сучасну українську мову;

2. Результати навчання

ПРН 1. Аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, аргументувати свою думку на дискусійні моменти української історії та сучасного суспільного життя;

ПРН 10. Володіти сукупністю знань про структуру мовної системи, уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису;

ПРН 16. використовувати досягнення сучасної лінгвістики для розв'язання мовних питань;

ПРН 19. Використовувати мовно-країнознавчу компетенцію (уміння пристосувати свою мовленнєву поведінку до соціально-культурних особливостей країни, з представниками якої ведеться діалог).

ПРН 27. знати основні функції та закони розвитку мови як суспільного явища, структурно-системну організацію мови, норми української мови, її історію;

ПРН 29. вільно володіти мовою фаху, державною мовою, володіти однією з іноземних мов, знати основи однієї із слов'янських (польської), латинської та старослов'янської мов;

ПРН 30. використовувати лексикографічні джерела та Інтернет-ресурси з метою вдосконалення власної навчальної діяльності.

ПРН 31. аналізувати мовні явища у їх взаємозв'язку і взаємозалежності та виявляти закономірності їх функціонування у сучасних слов'янських мовах на різних рівнях мовної системи;

Перелік мінімуму знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої практичної діяльності, що повинні отримати студенти в результаті вивчення дисципліни «Наукова робота з історії української мови у школі і ВНЗ»: Вміти проводити та оформлювати власне наукове дослідження; бути готовим організувати та керувати науково-дослідною роботою школярів під час вивчення української мови та у системі МАН..

3. Структура початкової дисципліни (теми занять)

Тиждень	Назва теми	к-ть год.	Теми СРС
1	Лекція 1:	2	
	Організаційне заняття. Місце наукової роботи у навчальній діяльності школяра і студента.		
2	Заняття 1:	2	
	Дослідницька проблема: напрямок студій, актуальність, наукове і практичне значення.		Проконсультувавшись з науковим керівником, сформулюйте тему курсової роботи на 4 курсі. Сформулюйте передбачувані мету і завдання дослідження Вашої роботи з урахуванням її структури(Максимальна оцінка - 5 б.)
3	Лекція 2:	2	

	Тема.. Як правильно організувати науково-дослідницьку роботу школяра і студента. Алгоритм обрання теми.		
4	Заняття 2:	2	
	Шляхи і прийоми збору фактичного матеріалу.		Сформулюйте об'єкт і предмет дослідження Вашої курсової роботи. (Максимальна оцінка - 5 б.)
5	Лекція 3:	2	
	Пошук наукових та навчально-методичних джерел. Робота з науковою літературою. Методологія дослідження		
6	Заняття 3:	2	
			Сформулюйте абзаци вступу про джерельну базу, методологію Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 5 б.) Підготуйте список літератури до Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 10 б.)
7.	Лекція 4:	2	
	Дотриманні принципів академічної доброчесності при підготовці і захисті науково-дослідницької роботи..		Проведіть перевірку на плагіат фрагмента Вашої роботи і прокоментуйте її результати.
8.	Лекція 5:	2	
	Опрацювання і написання історії питання та теоретичної частини роботи..		
9.	Заняття 4:	2	
	Принципи і шляхи роботи над теоретичною частиною роботи.		Підготуйте фрагмент роботи, присвячений історії питання. (Максимальна оцінка – 5 б.) Підготуйте фрагмент роботи, присвячений теорії питання (Максимальна оцінка – 10 б.)
10.	Лекція 6:	2	
	Принципи і шляхи роботи над практичною частиною роботи.		
11.	Заняття 5:	2	
			Письмове повідомлення про практичну частину Вашої роботи (структура, основні класифікації, аналіз фактичного матеріалу). (Максимальна оцінка - 5 б.)
12.	Лекція 7:	2	
	Підготовка тексту науково-дослідної роботи.		
13.	Заняття 6:	2	

	Підготовка тексту роботи		Підготовка чернетки тез на студентську наукову конференцію на тему Вашої магістерської роботи. (Максимальна оцінка - 10 б.)
14.	Лекція 8:	2	
	Захист науково-дослідної роботи. Підготовка матеріалів до апробації.		Запропонувати 2-3 теми науково-дослідних робіт для МАН, їх план та літературу. (Максимальна оцінка - 5 б.)
15.	Заняття 7:	2	
	Підсумкове заняття. Залік.		Подати як залікову роботу чернетку Вступу і Теоретичної частини Вашої роботи. (Максимальна оцінка - 40 б.)

Рекомендована література:

Основна

1. Асіїв Л. Курсова робота з українського мовознавства: Методичні вказівки до написання та вимоги до оформлення курсової роботи . Львів: ЛНУ, 2008. 87 с.
2. Асіїв Л. Як написати учнівську наукову роботу / Л. Асіїв, І. Бородчук та ін. Львів : Кобзар, 2003. 5 с.
3. Балагура Т. Наукова робота учнів – міф чи реальність? Укр. мова й л-ра в середніх шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2004. № 2. С. 96–101.
4. Білоусенко П.І. Мовознавче дослідження школяра. <http://journal.osnova.com.ua/download/4-164-6427.pdf>
5. Богдан С.К.. Наукова робота в МАН: десять порад юному мовознавцю. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 276 с.
6. Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Попова Л. О. Магістерська робота: від задуму до захисту: методичний путівник / О. М. Горошкіна, А. В. Нікітіна, Л. О. Попова. Луганськ, 2004. 21 с.
7. Еко У. Як написати дипломну роботу : Гуманітарні науки / Умберто Еко ; пер. за ред. О. Глотова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
8. Жуковська В.В. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту дипломних робіт з лінгвістичних дисциплін (для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр”, “спеціаліст” та “магістр”). Житомир, 2011. 87 с.
9. Заболотний О. Як знаходити знання? (Організація науково-пошукової дослідницької діяльності учнівської молоді). Укр. мова й л-ра в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2003. № 2. С. 94–106.
10. Козачук Г. О., Дудко І. В. Дипломна робота з української мови. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006.— 88 с.
11. Колоїз Ж. Студентська наукова робота з української мови : [навч. посібн. для студ. ф-ту укр. філол.] / Ж. Колоїз, О. Остроушко. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2016. 162 с.
12. Конобродська В. Курсова і дипломна роботи з етнолінгвістики :[навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Валентина Конобродська. Житомир : Полісся, 2003. 236 с.
13. Мартинюк А. П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці: навч.- метод. посібник / А. П. Мартинюк. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 40 с. URL: <http://dSPACE.univer.kharkov.ua/bitstream/>
14. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : [навч.посібн.]. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
15. Семенов О. М. Культура наукової української мови : [навч.посібн.]. / О. М. Семенов. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
16. Скорук І.А. Курсова та дипломна робота з ономастики. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 296 с.

Словники та енциклопедії:

Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів Київ: Вища школа, 1985. 360 с.

Єрмоленко С. Я., Бирик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ: Либідь, 2001. 224 с.

Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. 2006. 716 с.

Українська мова: Енциклопедія. Київ: Наук. думка, 2004.

Шевченко Л. Ю., Різун В. В., Лисенко Ю. В. Сучасна українська мова: Довідник. Київ: Либідь, 1993. 336 с.

Бібліографічні покажчики:

Бібліографічний покажчик журналу «Дивослово 1994 – 2010 рр. Київ, 2012.: URL <https://dyvoslovo.com.ua/wpcontent/uploads/2016/04/POKAZCYK.pdf>.

Власенко В. В. «Сучасна українська літературна мова: Бібліографічний покажчик (Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. 508 с. URL: http://eprints.zu.edu.ua/13659/1/Vlasenko_bibliografija.pdf)

Івченко А. О. Історія та етимологія української фразеології: Бібліогр. покажч. (1864–1998) / А. О. Івченко. Харків, 1998. 159 с.

Комова М. Українська термінографія 1948–2002: бібліографічний покажчик / М. Комова. – Львів: Ліга-Прес, 2003. 112 с.)

Лексикологія та лексикографія української мови: науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; упоряд. О. А. Дікунова; за ред. Г. М. Віняр. Кривий Ріг, 2013. 71 с. URL: <http://refos.in.ua/ukrayinsekoji-movi-naukovo-dopomijnijbibliografichnij-pokajch.html?page=2/>

Найкраща в світі – рідна мова: рекомендаційний бібліографічний покажчик. Краматорськ: ДДМА, 2015. 20 с.

Скаб М.В. Мова і релігія. Бібліографічний покажчик. Чернівці: Родовід, 2016. 344 с.

Скаб М.С. Мовні засоби і способи найменування та позначення адресата мовлення: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2020. 206 с.

Українська ономастика: бібліографічний покажчик / Інститут української мови НАН України. Київ. 2013. 364 с.

URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Structure/Departments/Department6/Documents/biblioteka-ukrajinskoji-onomastyky.pdf>)

Форма контролю та оцінювання результатів навчання: З методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності використовуємо такі: методи контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, методи письмового контролю: до **кожного** заняття **кожен** студент подає письмово повідомлення на відповідну тему. **Студенти, що працюють за індивідуальним графіком, надсилають роботи викладачеві на електронну пошту.**

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне тестування та самостійна робота															Підсумковий тест (залік)	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
	5		5		5,			5,		5		10	5			

			мовленні трапляються порушення норм нормам сучасної української літературної мови
35-49	4 (незадовільно)	2 (незадовільно)	У повідомленні не розкрито задану тему, студент не володіє матеріалом, не дотримується чинних стандартів бібліографічного опису, цитування тощо, в усному (писемному) мовленні трапляються системні нормам сучасної української літературної мови
0-34	3 (незадовільно)	1,5 (незадовільно)	Завдання не виконано (студент не підготував, не виголосив, не подав викладачеві необхідні матеріали).

Критерії оцінювання за кількістю набраних упродовж роботи над курсом балів:

Сума балів від максимально можливих %	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка	Примітка
90-100	A	Зараховано (відмінно)	
80-89	B	Зараховано (дуже добре)	
70-79	C	Зараховано (добре)	
60-69	D	Зараховано (задовільно)	
50-59	E	Зараховано (задовільно)	
35-49	FX	Незараховано (незадовільно)	з можливістю повторного складання
0-34	F	Незараховано (незадовільно)	з обов'язковим повторним курсом

Оцінки «Зараховано», „A” („відмінно”) заслуговує студент, який виконав на високому науковому й методичному рівні усі завдання, передбачені планом курсу, виявивши при цьому всебічні, систематичні і глибокі знання і відмінні навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови(90–100 балів).

Оцінку «Зараховано», „B” („добре”) отримує студент, який виконав на високому науковому й методичному рівні абсолютну більшість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому загалом

систематичні і глибокі знання і добрі навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови(80–89 балів).

Оцінку «**Зараховано**», „С” („**добре**”) отримує студент, який виконав на доброму науковому й методичному рівні більшість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому загалом добрі знання і добрі навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (70–79 бал).

Оцінки «**Зараховано**», „D” („**задовільно**”) отримує студент, який виконав на задовільному науковому й методичному рівні частину завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (60–69 балів).

Оцінку «**Зараховано**», „E” („**задовільно**”) отримує студент, який виконав на достатньому науковому й методичному рівні частину завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (50–59 балів).

Оцінку «**Незараховано**», „FX” („**незадовільно**”) отримує студент, який виконав на задовільному науковому й методичному рівні невелику кількість завдань, передбачених планом курсу, виявивши при цьому задовільні знання і навички застосування цих знань та умінь для фахового й творчого вирішення вивчення й викладання проблем історії та культури української мови (35–49 балів).

Оцінку «**Незараховано**», „F” („**незадовільно**”) отримує студент, який не виконав завдань, передбачених планом курсу (0-34).

Якщо студент отримує від 50 до 100 балів, то він отримує за залік *зараховано*, якщо ж менше 50 балів, то отримує *незараховано*.